

Sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*) a orol skalný (*Aquila chrysaetos*)

patria k tzv. anexovým druhom vtákom (zaradeným do prílohy I. smernice o vtákoch).

V práci "Červený (ekosozologický) zoznam vtákov (*Aves*) Slovenska" (KRIŠTÍN et al. 2001) je **sokol sťahovavý** zaradený do kategórie ohrozený (EN) druh avifauny Slovenska. V rámci medzinárodných dohovorov je sokol sťahovavý zaradený v prílohe č. II Dohovoru o ochrane voľne žijúcich organizmov a prírodných biotopov (Bern), v prílohe č. II Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov (Bonn), v prílohe č. I Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES) a v prílohe č. I Smernice č. 79/409/EEC o ochrane voľne žijúcich vtákov (Birds Directive).

V práci "Červený (ekosozologický) zoznam vtákov (*Aves*) Slovenska" (KRIŠTÍN et al. 2001) je **orol skalný** zaradený do kategórie zraniteľný druh (VU) avifauny Slovenska. V rámci medzinárodných dohovorov je orol skalný zaradený v prílohe č. II Dohovoru o ochrane voľne žijúcich organizmov a prírodných biotopov (Bern), v prílohe č. II Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov (Bonn), v prílohe č. II Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES) a v prílohe č. I Smernice č. 79/409/EEC o ochrane voľne žijúcich vtákov (Birds Directive).

Ohrozenie

Oba druhy sú ohrozené viacerými prírodnými i antropogénnymi a antropickými faktormi.

Z prirodzených abiotických faktorov ovplyvňujú populáciu sokola sťahovavého predovšetkým nepriaznivé poveternostné podmienky (silný vietor, sneh, blesk) počas hniezdného obdobia, ktoré môžu spôsobiť vypadnutie mláďaťa z hniezda, zachladnutie znášky, usmrtenie mláďaťa a pod. Okrem

toho je významným faktorom nedostatok vhodných hniezdných dutín.

Z antropogénnych faktorov ide o vyrušovanie človekom, ktoré predstavuje najzávažnejší faktor priamo nepriaznivo ovplyvňujúci produktivitu hniezdiacich párov oboch na Slovensku. Sokol sťahovavý je mimoriadne atraktívnym druhom pre sokoliarstvo. Táto skutočnosť a vysoká cena jedincov motivujú priekupníkov k nezákonnému vykrádaniu hniezd. Jedince vykradnuté z voľnej prírody sú na čiernom trhu hodnotené podstatne viac ako jedince z chovov v zajatí, z dôvodu lepších lovných vlastností a doplnenia nového genetického materiálu v chovoch. Napriek legislatívnemu zákazu medzidruhového kríženia sú stále jedince sokolov sťahovavých využívané ako jeden z rodičov pri produkcii hybridov.

Až 70-80% mláďat uhynie v prvom roku života, ďalších 15-25% mláďat uhynie v druhom roku života a veku dospelosti sa dožíva len okolo 5% jedincov, príčiny sú len v rovine nepresných predpokladov.

Príčinou ohrozenia je nízka produktivita populácie orla skalného na Slovensku v dôsledku vysokých strát na znáškach a mláďatách v hniezdnom období spôsobených antropickými, ale aj prirodzenými faktormi. Orol skalný je druhom citlivým na rušivé vplyvy v teritóriu svojho hniezdiska. Vyrušovanie v dôsledku rozličných antropických aktivít sa stáva príčinou neúspešného hniezdienia až v štvrtine prípadov (26 %). Kritickým je obdobie inkubácie znášky a liahnutia mláďat, t.j. marec - máj. Vyrušovanie v tomto období spôsobuje, že samica dočasne alebo trvalo opúšťa hniezdo, v dôsledku čoho dochádza k zachladnutiu znášky alebo čerstvo vyliahnutých mláďat.

Z týchto dôvodov je nutné pravidelné a nepretržité stráženie hniezd fyzicky (priamym strážením), resp. pomocou priemyselnej televízie.

Doterajšie aktivity boli realizované Štátnou ochranou prírody SR a členmi RPS. Vzhľadom na finančnú náročnosť uvedené aktivity neprebiehajú systematicky.